

Wydział Prawa i Administracji**Akademia Ekonomiczno – Humanistyczna w Warszawie****ul. Okopowa 59, 01-043 Warszawa**

dr hab. Małgorzata Szwejkowska, prof. AEH

Warszawa, dnia 20 sierpnia 2019 r.

Wydział Prawa i Administracji

Akademia Ekonomiczno – Humanistyczna w Warszawie

Recenzja osiągnięcia naukowego oraz istotnej aktywności naukowej w przewodzie habilitacyjnym dr Katarzyny Nazar**1. UWAGI WPROWADZAJĄCE**

Na podstawie decyzji Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, nr BCK – I – L – 7865/19 z dnia 4 czerwca 2019 r. zostałam wyznaczona członkiem komisji habilitacyjnej - recenzentem w przewodzie habilitacyjnym dr Katarzyny Nazar.

Celem przedmiotowej recenzji, zgodnie z treścią art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r., poz. 882 i 1311), przy uwzględnieniu przepisów § 3 pkt 2, § 4 i § 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165), w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2018 r., poz. 1669) - jest ustalenie czy osiągnięcia naukowe Habilitantki – uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora – stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny „Prawo” oraz czy Jej aktywność naukowa ma charakter istotny.

Odpowiedź na tak postawione pytania zostanie udzielona poniżej, na podstawie oceny monografii Habilitantki pt. *„Kazirodztwo. Studium prawnokarne i kryminologiczne”*, którą wnioskodawczyni wskazała jako dzieło stanowiące znaczny wkład w rozwój przedmiotowej dyscypliny oraz przedłożonej dokumentacji odnoszącej się do aktywności naukowej Habilitantki, koncentrującej się przede wszystkim wokół zagadnień związanych z prawem karnym materialnym.

2. Ocena osiągnięcia naukowego Habilitanta

Jak już zostało podniesione powyżej, dr Katarzyna Nazar jako znaczny wkład w rozwój naukowy wskazała monografię pt. *„Kazirodztwo. Studium prawnokarne i kryminologiczne”*, Wyd. Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej, 2019, ISBN 978-83-227-9201-8, ss. 430. Jest to zatem ten rodzaj osiągnięcia – według oceny Habilitantki - o którym mowa w art. 16 ust. 2 pkt. 1 ustawy o stopniach naukowych (...).

W pierwszej kolejności odnieść się należy do zasadności podjęcia się naukowego opracowania przez dr Katarzynę Nazar przedmiotowej problematyki. Tematyka kazirodztwa stanowi tabu w większości kultur i religii. Różnorodne zakazy w tym zakresie funkcjonują nawet w prymitywnych społecznościach nie posiadających skodyfikowanego systemu prawnego. Wynika z tego szczególnie bulwersujący opinię publiczną charakter ujawnianych przestępstw jak też żywiołowe reakcje nawet w przypadku podejmowania dyskusji na temat tego zagadnienia. Ze względu na wskazaną wrażliwość tematu powinien być on badany ze szczególną wnikliwością. Sama Habilitantka uzasadniła niniejszy wybór faktem, że niniejsze zagadnienie nie zostało jak dotąd syntetycznie opisane w dotychczasowej literaturze przedmiotu, ma charakter niszowy stąd może stanowić przedmiot poszukiwań rozwiązania problemów naukowych w tzw. monografii habilitacyjnej. Sam temat, jak i ranga monografii pretendującej przecież do miana „znaczącego wkładu w dyscyplinie Prawo” sugeruje identyfikację przez Autorkę określonych, nierozwiązanych, budzących kontrowersje prawne zagadnień badawczych w tak zakreślonym przez nią obszarze dociekań. Po zapoznaniu się jednakże z treścią monografii, dość trudno podzielić ten wniosek, oprócz dostrzeżenia, iż faktycznie prezentowana przez nią w opracowaniu problematyka ma charakter niszowy. Tylko sporadycznie dr Katarzyna Nazar prezentuje podejście krytyczne, innowacyjne spojrzenie na prezentowane zagadnienia badawcze. Nie proponuje oryginalnych rozwiązań. Autorka po wskazaniu, że wybrana tematyka nie była dotąd tematem szerokich analiz prawnych skupia się przede wszystkim się na syntetycznym opisaniu zjawiska i prezentacji wyrażonych dotychczas w literaturze przedmiotu poglądów. Tematyka prawnej regulacji

kazirodztwa jest znana Autorce, gdyż poruszała ją we wcześniejszej swojej publikacji. Zaskakujące jest, że właśnie tego artykułu wnioskodawczyni nie uwzględniła w wykazie publikacji, dołączonym do wniosku (jakkolwiek kserokopię rzeczzonego przedłożyła). Wnioskodawczyni wprawdzie, wbrew rozpowszechnionej aktualnie praktyce, którą to praktykę notabene należy potępić, pokusiła się o sformułowanie hipotez badawczych, nie wymagają one jednak potwierdzenia w badaniach. Ze względu na ich oczywistość mogą być traktowane jako założenia aprioryczne (patrz s. 11: „1) kazirodztwo nie występuje samodzielnie, lecz jest związane z przemocą seksualną w rodzinie, 2) kazirodztwo jest zjawiskiem uwarunkowanym już istniejącą dysfunkcyjnością rodziny, a nie jej przyczyną”). Po drugie zaś, zauważyć trzeba, że obejmują wyłącznie ten wątek badawczy, który Habilitantka w podtytule określiła mianem studium kryminologicznego. Natomiast priorytetowy kontekst rozważań (co wynika z kolejności ujęcia we wspomnianym podtytule), tj. prawnokarny nie doczekał się sformułowania hipotez badawczych. Z uwagi na powyższe, stwierdzić należy, że zapoznanie się z wstępną częścią przedmiotowego opracowania może dać czytelnikowi tylko mgliste pojęcie o celach leżących u podstaw opracowania przedmiotowej monografii. Niewątpliwą wadą opracowania jest to, że Autorka nie przedstawiła na wstępie planu badawczego, a nawet w zasadzie nie zidentyfikowała podstawowych zagadnień badawczych. Należało zatem sprawdzić czy w dalszej części pracy Autorka będzie określała cele chociażby częściowe, formułowała i uzasadniała własne wnioski, po zidentyfikowaniu oryginalnych problemów badawczych.

Monografia składa się ze wstępu, siedmiu rozdziałów, z których każdy podzielony jest na mniejsze jednostki redakcyjne, zakończenia oraz bibliografii. W zamyśle Autorki podstawowe zagadnienie dotyczące przestępstwa kazirodztwa - tak w ujęciu teoretycznym, rozdział V jak i kryminologicznym – rozdział VII - powinno być przedstawione w możliwie najszerszym kontekście, uwzględniającym genezę i ewolucję historyczną instytucji (rozdział IV), aspekt komparatystyczny (rozdział III), konotacje społeczne zjawiska (rozdział II) oraz kulturowe (rozdział VIII), a ponadto odniesienie do innych gałęzi prawa (rozdział VI). Całość zaś zamyka podsumowanie, stanowiące powtórzenie zaprezentowanych już uprzednio treści – w sposób skrótowy i pobieżny - opisanych przez dr Katarzynę Nazar w poprzednich rozdziałach pracy, co stanowi ewidentny błąd odnośnie konstrukcji ocenianej rozprawy.

Taką strukturę pracy można tylko częściowo uznać za poprawną metodologicznie. Sam zamysł przygotowania rozprawy z uzupełnieniem o treści natury historyczno – prawnej, socjologicznej oraz przy dodaniu zagadnień z zakresu komparatystyki prawniczej uznać należy za trafny. Z tym jednakże zastrzeżeniem, że rozdział historyczno – prawny powinien

poprzedzać rozdział, w którym Habilitantka zawarła wątki prawnoporównawcze. Te zaś powinny zostać podjęte po omówieniu znamion przestępstwa kazirodztwa w aktualnym kodeksie karnym, tj. po rozdziale V, tak aby w rozważania porównawcze włączyć polskie unormowania. Należy dalej zauważyć, że Habilitantka postanowiła, z zupełnie niezrozumiałych powodów uzupełnić przedmiotową monografię o dwa rozdziały, tj. VI, w którym analizuje np. zjawisko przeszkód małżeńskich z art. 14 k.r.o. (w czym się też powtarza, bo ten wątek był obecny w treści rozdziału V) oraz VIII dotyczący motywu kazirodztwa w literaturze i sztuce. Rozumieć można, że Autorka podjęła próbę interdyscyplinarnego podejścia do rozważanej tematyki. Trzeba zauważyć, jednak że, np. rozdział VI liczy sobie niecałe 10 stron (!), i już ze względu na tę objętość zasługuje na miano co najwyżej jakiejś pomniejszej jednostki redakcyjnej. Analiza ta nie wnosi też do pracy istotnej treści. W rozdziale VIII zaś Autorka przytacza dobrze znane fakty i okoliczności, nie sposób tego fragmentu poddać w pełni ocenie bowiem recenzentka nie posiada wykształcenia z zakresu nauk humanistycznych. Trudno jednak zakładać aby Autorka poczyniła jakieś poprawne w tym zakresie ustalenia nie mając ku temu naukowych podstaw, zatem ma to w tej części, charakter opracowania popularnonaukowego. Z obowiązku recenzenta zauważam ponadto, że oba zakwestionowane przeze mnie co do merytoryczności rozdziały recenzowanej pracy swoją tematyką dalece wykraczają poza obrany przez dr Katarzynę Nazar temat opracowania. Przy czym, gdyby wywody z rozdziału VI Habilitantka pozostawiła wyłącznie jako element wyводу rozdziału V można byłoby to uznać za pewną ciekawostkę, nie zaburzającą istotnie poprawności struktury monografii, przeciwne rozwiązanie musi jednak spotkać się z negatywną oceną (z powodów wymienionych powyżej).

Kolejne rozdziały monografii, tj. I – V i VII koncentrują się na przytaczaniu obowiązujących przepisów prawnych, linii orzecznictwa, poglądów z literatury przedmiotu oraz dotyczą zagadnień związanych z komparatystyką prawniczą.

Po takim uporządkowaniu kryteriów oceny, akcentując przede wszystkim prezentowaną przez Autorkę analizę prawną i przeprowadzone badania kryminologiczne wskazać należy:

1. Konstrukcja i treść rozdziałów I – II i IV nie budzi zastrzeżeń, poza tym, że Autorka ogranicza się do przytoczenia poglądów z literatury przedmiotu, która niekiedy jest przestarzała (w szczególności odnosi się ta uwaga do przywoływanej literatury w języku niemieckim i angielskim). Wywód jest jednak przeprowadzony dość sprawnie, merytorycznie bezbłędnie, jakkolwiek w stylu komentarzowym.

2. Analiza prawno-porównawcza jest niezwykle interesująca. W odniesieniu do niej można pokusić się o pewne zastrzeżenie formalne, bowiem Autorka jedynie raz (tylko w odniesieniu do Kodeksu karnego Republiki Francji) wskazuje źródło, przy czym jest to strona internetowa (!), na podstawie którego ustaliła aktualnie obowiązującą treść tego aktu prawnego w zakresie odnoszącym się do przedmiotowej problematyki. W żadnym innym przypadku Habilitantka nie pokusiła się o wskazanie urzędowego publikatora dotyczącego cytowanych aktów prawnych. Jest to oczywisty błąd merytoryczny przy prowadzeniu badań komparatystycznych, uniemożliwiający recenzentowi zweryfikowanie zarówno poprawności treści przytaczanych, przepisów jak i ich aktualności. Dodatkowo zauważyć trzeba, że rozdział ten zawiera pewne podsumowanie rozważań, które powinno nastąpić w zakończeniu opracowania, a nie na etapie III rozdziału pracy (a zatem niemalże w jej części początkowej).
3. Najistotniejsze z punktu widzenia przedmiotowej problematyki rozważania Autorka prowadzi w rozdziale V i VII. W pierwszym z przywołanych należy docenić, iż podjęła próbę poprowadzenia swojego wyводу w sposób polemiczny. Występuje komentarz odautorski. Merytorycznie jednak jest to rozdział bardzo poprawny, nie mniej nie zasługujący na miano oryginalnego. Odnośnie rozdziału prezentującego wyniki badań empirycznych podnieść trzeba, iż niezrozumiałe jest dlaczego do tychże badań przyjęto sprawy, które w większości nie zostały prawomocnie zakończone, lecz na etapie opracowywania wyników znajdowały się w fazie postępowania jurysdykcyjnego. Habilitantka nie wyjaśnia motywów, jakimi się kierowała przy przyjęciu takich założeń, ani też co do przesłanek kwalifikowania spraw do badań. Nie znane są podstawowe założenia przeprowadzonych badań, w tym przede wszystkim cel tych badań (!), nie dołączono jako załącznika kwestionariusza ankiety akt spraw, nie podano wszystkich sygnatur pod którymi toczyły się (czy toczą w dalszym ciągu te sprawy), ile i jakiego rodzaju sprawy toczyły się w danej prokuraturze. W większości przypadków wyniki badań nie zostały czytelnie przedstawione, zasadniczo należałoby prezentować je w postaci tabel, a nie w tekście ciągłym. W ocenie recenzentki, z uwagi na domniemanie niewinności przysługujące sprawcom czynów zabronionych do czasu prawomocnego zakończenia postępowania, nie powinno się tego rodzaju nieprawomocnych spraw wykorzystywać do badań kryminologicznych w takim zakresie w jakim (hipotezami) określiła dr Katarzyna Nazar. Ponadto, już bardzo dawno temu w zagranicznej literaturze przedmiotu – a wiodącymi ośrodkami badań kryminologicznych są ośrodki zlokalizowane w Stanach

Zjednoczonych i w Wielkiej Brytanii – zarzucono prowadzenie badań ilościowych na rzecz badań ilościowych i jakościowych przy wykorzystaniu określonych metod statystycznych, o których Habilitantka nie ma jak wykazują jej badania wystarczającej wiedzy. Sens stosowania przez kryminologów na świecie określonych jednolitych lub zbliżonych metod statystycznych przy badaniu sprawców przestępstw seksualnych, w tym kazirodztwa, sprowadza się do przyjęcia realistycznego założenia, iż pojedynczy badacze, czy pojedyncze zespoły badawcze, z uwagi na relatywnie małą liczbę tego typu spraw z którymi będą mogli się zetknąć powinni zestawiać i analizować dane tak, aby następnie można je było wykorzystywać w badaniach metaanalitycznych, umożliwiających integrację wyników wielu badań jednostkowych. Dodatkowo ten najważniejszy rozdział badawczy został umieszczony w końcowej części opracowania, co jest zadziwiające, bo miał to być innowacyjny fragment przedmiotowej pracy. Dodatkowo podnieść należy, że model prowadzenia badań empirycznych zaprezentowany przez Autorkę stanowi powielenie modelu stosowanego przez prof. dr hab. Marka Mozgawę, o czym będzie jeszcze mowa w dalszej części niniejszej recenzji.

4. Całość rozważań, oprócz tego, że odznacza się swoistymi nieprawidłowościami warsztatowymi, prowadzona jest nie w sposób problemowy, lecz wertykalny, tj. bez wzajemnych odniesień, zatem występują w tym opracowaniu trzy czy cztery części (prawoporównawcza, historyczna, dogmatyczna i empiryczna), zachowujące byt zupełnie oddzielny od pozostałych.
5. Bibliografia jest zbyt uboga – jakkolwiek wykorzystano prace obcojęzyczne (głównie w języku niemieckim i angielskim), to są one w większości przestarzałe. Opracowania w języku niemieckim mają swoje znaczenie na gruncie analizy dogmatycznej, ale nie w płaszczyźnie kryminologicznej. Praca nie zwiera przy tym kluczowych, najbardziej aktualnych prac omawiających wyniki badań kryminologicznych prowadzonych w Stanach Zjednoczonych i w Wielkiej Brytanii, które uznawane są za ustanawiające wzorce prowadzenia badań sprawców przestępstw seksualnych, do których pozostali autorzy pragnący uzyskać znaczenie w świecie naukowym się odnoszą. Habilitantka pozostaje w zupełnej nieświadomości co do istnienia rozległej literatury kryminologicznej w języku angielskim z zakresu nurtu „*What works?*”.
6. Postulaty i wnioski końcowe zostały rozproszone zostały bez żadnego przemyślenia w ramach całej pracy, przez co nie są należycie wyeksponowane. Znaleźć je można

w podsumowaniu poszczególnych wątków i części pracy. Nie zebrano ich w sposób umożliwiający odniesienie do celów które na tej podstawie Autorka miała osiągać.

7. Język opracowania jest poprawny, jakkolwiek występują niedopuszczalne w rozprawie naukowej wyrażenia z języka potocznego np. „wchodzi w grę”; „mamy do czynienia”; „art. 43c k.k. mówi”, „ma dziecko ze sprawcą”; „po wyjściu z zakładu karnego”. Habilitantka w wielu miejscach powtarza podejmowane wcześniej wątki przez co powstaje wrażenie nieuporządkowania. W pracy stanowiącej podstawę przewodu habilitacyjnego nie jest konieczne posługiwanie się zwrotem „moim zdaniem”, gdyż poglądy autorki wyraża każde zdanie nie opatrzone cytowaniem.

Reasumując tę część recenzji, z przykrością muszę stwierdzić, że oceniana rozprawa - stanowiąc opracowanie syntetyczne, siłą rzeczy prezentuje wywody na dużym poziomie ogólności. W wielu fragmentach ma charakter sprawozdawczy lub przybiera formę opracowania komentarzowego. Praca nie daje w żadnym jej fragmencie możliwości oceny umiejętności dr Katarzyny Nazar w posługiwaniu się metodami wykładni przepisów prawa, oprócz interpretacji literalnej. Kompozycja pracy jest częściowo wadliwa, aż dwa rozdziały pracy nie mieszczą się w zakreślonym przez Habilitantkę temacie monografii, przy czym jeden co do objętości nie powinien w ogóle być uznany za rozdział, drugi zaś ma walor popularnonaukowy i to w zakresie dyscypliny, w której dr Katarzyna Nazar nie posiada formalnego wykształcenia (literatura i sztuka). Badania przeprowadzone przez Autorkę uważam za opracowane niezgodnie z aktualnymi trendami prowadzenia badań kryminologicznych w odniesieniu do sprawców przestępstw seksualnych; nie odpowiadają także na treść postawionych przez Autorkę hipotez badawczych bowiem opierają się w przeważającej mierze na danych dotyczących sprawców oskarżonych o dopuszczenie się przestępstw kazirodztwa, objętych przecież ustawowym domniemaniem niewinności.

Pozostaje więc wyprowadzić wniosek, że przedmiotowa rozprawa **nie stanowi znacznego wkładu w rozwój dyscypliny naukowej „Prawo”** w rozumieniu art. 16 ust. 1 ustawy o stopniach (...), bowiem Autorka nie prezentuje w pracy projektu badawczego, który prowadziłby do oryginalnego, twórczego i samodzielnego rozwiązania problemu naukowego – prezentowanie poglądów innych autorów i zajmowanie własnego stanowiska takim innowacyjnym podejściem nie jest. W monografii nie pojawiają się tak naprawdę żadne problemy jurystyczne, które Autorka własnym wysiłkiem podejmuje się rozwiązać. Za wartościowe merytorycznie, a przy tym odpowiadające poziomowi rozprawy naukowej

można uznać wyłącznie rozdziały I – IV. Bardzo poprawny merytorycznie rozdział V, będący pogłębioną analizą ustawowych znamion przestępstwa kazirodztwa nie wykracza poza ramy komentarza do przepisów prawa. Rozdziały VI i VIII są zbędne, zaś rozdział badawczy VII, oprócz tego że zawiera błędy metodologiczne, jest powieleniem koncepcji prowadzenia badań empirycznych innego Autora (prof. Marka Mozgawy), a poza tym nie wnosi niczego nowego do aktualnego stanu wiedzy w przedmiotowym zakresie (brak propozycji co do kształtowania wymiaru kar, środków karnych czy zabezpieczających wobec tej kategorii sprawców czy stosowania oddziaływań penitencjarnych na etapie odbywania przez tę kategorię sprawców kary pozbawienia wolności).

3. Pozostałe piśmiennictwo - § 4 ww rozporządzenia MNiSW z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny (...) - przywołane na wstępie recenzji

W zakresie dotyczącym oceny aktywności naukowej dr Katarzyny Nazar w pozostałym udokumentowanym obszarze należy zauważyć, że przedłożyła ona wraz z niniejszym wnioskiem pozycję monograficzną pt. „*Groźba bezprawna w polskim prawie karnym*”, Wyd. Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2012, ss. 268. Jest to analityczne opracowanie zagadnień wyznaczonych tematem tego opracowania, założenia zostały zrealizowane poprawnie, literatura z bibliografii jest bogata i adekwatnie dobrana, Habilitantka dostrzega wagę orzecznictwa sądowego i zapoznaje czytelników także z poglądami prezentowanymi w judykaturze. Jednak i ta pozycja nie wskazuje w jakim stopniu Autorka potrafi wykorzystywać, inne niż wykładnia literalna, sposoby interpretacji przepisów prawa, inne metody naukowe, a w związku z tym nie sposób ocenić na tej podstawie czy dr Katarzyna Nazar potrafi problemowo ujmować zagadnienia i na podstawie badań formułować własne wnioski w oparciu o uzyskane wyniki. Poza tym monografia ta jest zaledwie pewnym rozwinięciem (według oświadczenia Wnioskodawczyni) rozprawy doktorskiej. Rozprawa doktorska zaś stanowiła przedmiot oceny recenzentów w odrębnym postępowaniu i aktualnie nie może być brana pod uwagę.

Oprócz wskazanej powyżej monografii, dr Katarzyna Nazar przedłożyła materiały - przygotowane trzeba przyznać w sposób wyjątkowo niestaranny - jako luźny zbiór, kserokopii - składające się z 30 pozycji (w tym dwóch rękopisów, z czego jeden zawiera błędy w przypisach), w tym osiem z nich napisano w języku angielskim (część opublikowano w ukraińskich periodykach naukowych). Wśród wymienionych znalazło się 7 glos oraz jedno sprawozdanie i jedna recenzja książki. Pod względem ilościowym trudno uznać aby był to bogaty dorobek naukowy.

Najistotniejszą jednak jest nie ilościowa a jakościowa analiza dorobku naukowego dr Katarzyny Nazr. Nadmienić tu trzeba, że przedłożone artykuły naukowe, które zostały opublikowane lub są przeznaczone do ukazania się drukiem w najbliższym czasie w czasopiśmie naukowych bądź monografiach wieloautorских, zostały opracowane bądź samodzielnie przez Habilitantkę lub we współautorstwie, przy czym w odniesieniu do tego ostatniego jest to przede wszystkim współautorstwo z kierownikiem Katedry, w której zatrudniona jest aktualnie Habilitantka – prof. zw. dr hab. Markiem Mozgawą. W przypadku opracowań współautorskich prof. zw. dr hab. Marek Mozgawa określił swój wkład jako twórca m.in. koncepcji badań empirycznych, których wyniki prezentowano w opracowaniach naukowych przygotowanych we współsprawstwie z Habilitantką.

Odnosząc się do analizy jakościowej tak ukształtowanego dorobku Habilitantki docenić trzeba istotność podejmowanej tematyki, jej aktualność oraz fakt, że dr Katarzyna Nazar posiada – na co wskazuje oceniany dorobek – sprecyzowane zainteresowania naukowe, którym dedykuje swoje rozważania: tu można zaobserwować dwa główne nurty badawcze: przestępstwa przeciwko wolności (w tym groźba bezprawna, karalna, stalking, uporczywe nękanie, naruszenie miru domowego, etc.) oraz aspekty prawne związane z medycznie wspomaganą prokreacją (w tym w szczególności znamiona przestępstw stypizowanych w ustawie z dnia 25 czerwca 2015 r. o leczeniu niepłodności). Pozostałe zagadnienia podnoszone są marginalnie - por., np. artykuł naukowy poświęcony eutanazji (należy go uznać jako najlepszy pod względem merytorycznym w przedłożonym zbiorze) czy komentarz do ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie. Niewątpliwą wadą tak wąskiej specjalizacji jest fakt, że oceniana Autorka zamiast pogłębiać swój wywód, stosuje „ścieżkę na skrót” powtarzając podejmowane już wcześniej wątki. W efekcie część prac jest bliźniaczo podobna w niewielkim stopniu tylko modyfikowane, np.: „Aspekty prawne procedur medycznych w zakresie postępowania z komórkami rozrodczymi i zarodkami w kontekście art. 78 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o leczeniu niepłodności powieliła w znacznych fragmentach rozdział w monografii „*Kilka uwag na temat ustawy o leczeniu niepłodności*”, komentarz do ustawy o leczeniu niepłodności oraz „*Crime of trafficking in gametes or embryos*”. Analogicznie trzeba potraktować opracowania: rękopis dot. przestępstwa uporczywego nękania i chociażby „*The offence of identity theft in the Polish criminal law (art. 190 A § 2 of the Penal Code. Part one)*”. „*The offence of stalking in Polish criminal law (art. 190 a § 1 of the Criminal Code)*”; „*Prawnokarna ocena nękania przed wejściem w życie art. 190 a § 1 i 3 kk)*”. Lektura przedłożonych wraz z wnioskiem prac

nasuwa czytelnikowi nieustannie wrażenie, że tekst jest już znany, powtarzają się bowiem te same wątki, cytowani są ci sami autorzy, także stale przywoływane są te same judykaty sądowe. Raz zgromadzona literatura jest zatem wielokrotnie wykorzystywana przez Habilitantkę, zatem trudno uznać, że do oceny przedłożono faktycznie 30 pozycji, *de facto* jest ich z pewnością o kilka mniej. Tak jak zostało to już podniesione, nie można uznać takich zachowań jako godnych naśladowania (dotyczy wielokrotnego wykorzystywania tych samych wątków, tej samej literatury; trzeba zaznaczyć, że przetłumaczenia opracowania na język obcy tworzy *ipso se* nowego dzieła naukowego).

Oprócz powtarzalności tych samych rozważań i wniosków, trzeba w odniesieniu do przedłożonych opracowań wskazać na ich mechaniczną wręcz schematyczność. W wielu wypadkach do zasadniczego nurtu rozważań dodawane są w powtarzającym się schemacie: uwagi prawnoporównawcze (brak uzasadnienia przy tym doboru systemów prawnych przyjętych do badań) oraz wyniki badań statystycznych, omawiane zazwyczaj pod koniec pracy i bez odniesienia do treści analizy dogmatycznej. W tym kontekście szczególnie symptomatyczny jest artykuł naukowy opracowany we współautorstwie z prof. zw. dr hab. Markiem Mozgawą pt. „*Utrwalanie lub rozpowszechnianie wizerunku nagiej osoby – art. 191 a k.k. (analiza prawonokarna i praktyka ścigania)*”, Prawo w działaniu. Sprawy karne nr 19 z 2014 r. Kompozycja tego artykułu została wykorzystana następnie przez Habilitantkę jako wzór przy opracowaniu monografii „*Kazirodztwo. Studium prawnokarne i kryminologiczne*”. Przywołany artykuł także zawiera wątki komparatystyczne, analizę prawną oraz omówienie badań empirycznych przeprowadzonych we wszystkich jednostkach prokuratury w Polsce. W tym kontekście powstaje wątpliwość, czy zastosowana następnie w rozprawie habilitacyjnej koncepcja prowadzenia badań pochodzi od Habilitantki czy też stanowi powielenie cudzej koncepcji.

Tak ukształtowany dorobek naukowy, należy uznać za skromny, razi schematyzm rozważań, powtarzalność wątków, komentarzowo – podręcznikowy poziom wywodów.

W zakresie dotyczącym art. 16 ust. 1 ustawy o stopniach naukowych i § 4 rozporządzenia MNiSW z dnia 1 września 2011 r. stwierdzam tym samym, że dorobek naukowy Habilitantki nie spełnia kryterium istotnej aktywności naukowej.

Co do pozostałych osiągnięć Habilitantki, w oparciu o kryteria przywołane są w § 5 ww. rozporządzenia MNiSW z dnia 1 września 2011 r., należy pozytywnie ocenić działalność popularyzatorską oraz udział Habilitantki w konferencjach naukowych, także międzynarodowych. Habilitantka w pełni też realizuje się jako dydaktyk. Tym samym trzeba

uznać, że Jej aktywność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzatorska spełnia kryteria §5 przywołanego powyżej rozporządzenia MNiSW.

4. Konkluzja

Konkludując wypada powtórzyć zapatrywanie, że przedstawiona we wniosku monografia autorstwa dr Katarzyny Nazar, pomimo podjęcia ważnego i niszowego tematu badawczego, z uwagi na swój schematyczny nie zaś problemowy charakter, błędy w kompozycji oraz brak wniosków z przeprowadzonych badań empirycznych (błędnych z metodologicznego punktu widzenia) nie wnosi niczego nowego do literatury prawniczej i nie stanowi znaczącego wkładu dr Katarzyny Nazar w rozwój dyscypliny naukowej „Prawo” w rozumieniu przepisu art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Z przykrością muszę stwierdzić, że w żadnym stopniu opracowanie to nie posiada w takim stopniu przymiotów oryginalności i kreatywności, jakie są wymagane w przypadku monografii mających stanowić podstawę do nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk prawnych - dyscyplinie prawo. Zaś dorobek naukowy Habilitantki nie spełnia cechy istotnej naukowej aktywności.

Mając na względzie dyspozycję art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595) stwierdzam, że przywołana dyspozycja nie została zrealizowana w przypadku wniosku dr Katarzyny Nazar.

Jednocześnie wyrażam przekonanie, że wniosek Habilitantki jest po prostu przedwczesny. Przedstawiona do oceny monografia wraz z pozostałym, dorobkiem naukowym po jego rozbudowaniu z pewnością umożliwi Habilitantce w niedalekiej przyszłości uzyskanie wysokich ocen w zakończonym sukcesem postępowaniu habilitacyjnym na podstawie innej monografii lub cyklu powiązanych tematycznie publikacji.

Małgorzata Szwykowska